

RAZISKOVALNA NALOGA

OŠ KOMANDANTA STANETA DRAGATUŠ

PODOBA ŽUPANČIČEVE POTI OD DRAGATUŠA DO VINICE DANES IN JUTRI

(TURIZEM)

Mentorica:
Nataša Podhostnik, prof. slov.

Avtorji:
Matej Bahor
Matija Pupič
Lara Šuštar

Dragatuš, 2006

POVZETEK

Namen naše raziskovalne naloge je bil, da smo dodobra spoznali Župančičevo pot od Dragatuša do Vinice in raziskali, kaj bi lahko naredili, da bi izboljšali njeno podobo; jo naredili še lepšo in privlačnejšo. Eden glavnih ciljev je bil uspešno opraviti anketo na naši šoli in učence pripraviti k sodelovanju pri polepšanju Župančičeve poti, kar nam je tudi uspelo. Naše raziskovanje je bilo sestavljeno iz terenskega in raziskovalnega dela. Pri terenskem delu smo se odpravili na Župančičevo pot in raziskali vse njene koticke, pri raziskovalnem delu pa smo opravili anketo, v kateri smo učence OŠ Dragatuš povprašali, kaj si mislijo o poti, ali bi pomagali pri obnovi ... Spoznali smo, da ima Župančičeva pot kar nekaj pomanjkljivosti ter da je premalo prepoznavna po Sloveniji. V ta namen smo izdelali spletno stran <http://www.zupanciceva-pot.tk> in naredili načrt, ki bo pripomogel k lepši podobi Župančičeve poti.

SUMMARY

The purpose of the following research paper is to get acquainted with the path Župančičeva pot from Dragatuš to Vinica and to explore the things that need to be done to improve its scenery; to make the path nicer and more appealing to potential tourists. The main aim was to conduct a survey in Dragatuš Elementary School and to bring the students to help and improve the image of the path. We have succeeded.

The paper is based on both field and research work. The field work was done on the path itself, as we explored every hidden part of the path. For research work we conducted a survey in which the students of Dragatuš Elementary School were asked about their opinion of the path; whether they are prepared to help with the restoration of the path etc.

We have learned that Župančičeva pot has several flaws and that it is not well known among Slovene population. For this purpose we formed a web site <http://www.zupanciceva-pot.tk> and prepared a plan, which will contribute to a nicer and more appealing image of the path Župančičeva pot.

1. UVOD

Župančičeva pot je le majhen vzorec sveta v osrčju Bele krajine sredi kraškega sveta, obdelanih polj, prostranih gozdov in gručastih vasi. Pohodniku se na poti zrcali podoba nekdanje belokranjske elementarnosti in trdega življenja, ki ga ljudje z druge strani Gorjancev in Kočevskega Roga prepoznavajo po belih brezah, belem platnu, pisanicah, zelenem Juriju ...

Ideja, kako povezati oba Župančičeva kraja, Vinico in Dragatuš, obenem pa prikazati značilnosti belokranjske pokrajine ter tako povečati zanimanje za velikega pesnika in obrobno slovensko deželo, je rodila Župančičevo pot od Dragatuša do Vinice, ki jo je v posebni knjižici vsebinsko pripravil in utemeljil Janez Kramarič, Črnomaljščan, magister prava (J. Kramarič, 1998). Tradicionalni pohod po poti, ki poteka vsako leto 11. junija, se je prvič zgodil ob 120-letnici Župančičevega rojstva, leta 1998.

Z Župančičevo potjo njeni obiskovalci, bodisi posamezniki ali skupine, izognejo enolični asfaltirani cesti in uberejo pot sredi zelene in pestre narave.

Ideja po Župančičevi poti je klicala po udejanjenju toliko bolj, ker je skupščina občine Črnomelj leta 1988 sprejela Odlok o razglasitvi Krajinskega parka Lahinja za naravno znamenitost, sodelavci novomeškega Zavoda za varstvo narave in kulturne dediščine pa so ga raziskali in opisali. Ta krajinski park povezuje oba Župančičeva kraja, in sicer v smeri, ki jo je pesnik kot dijak nižjih razredov novomeške gimnazije ubiral, zlasti med počitnicami, ko se je iz Dragatuša napotil v Vinico obiskat tamkajšnje sorodnike.

Oton Župančič (23. januar 1878 – 11. junij 1949) je bil pesnik, dramatik, prozaist, esejist, prevajalec, dramaturg, mojster slovenske pesniške besede, prodoren mislec in bojevnik za slovenstvo in njegovo mesto pod svobodnim soncem.

1.1 Cilji

Zaradi zgoraj navedenih dejstev smo se odločili, da raziščemo Župančičevo pot. Povod pa nam je dal tudi Oton Župančič, ki si zasluži, da se vračamo k njegovim življenjskim koreninam in njegovi umetniški dediščini. Prav nobenih utemeljenih razlogov ni, da bi nanj pozabili.

Namen naše raziskovalne naloge je raziskati današnjo podobo Župančičeve poti od Dragatuša do Vinice in prikazati, kako bi mi in učenci OŠ Dragatuš pripomogli k izboljšanju njene podobe v prihodnosti.

Župančičevo pot bomo prehodili in jo nato v raziskovalni nalogi opisali – kraje, pomembnejše kulturne in naravne znamenitosti. Obenem bomo raziskali njene prednosti in morebitne pomanjkljivosti (terensko delo). Poudarek bomo namenili pomanjkljivostim. Predstavili bomo ideje, kako le-te odpraviti.

Nato bomo izdelali anketni vprašalnik za učence OŠ Dragatuš.

Odgovore bomo interpretirali. Izvedeli bomo, kaj menijo učenci o Župančičevi poti in kako bi izboljšali njeno podobo, torej jo naredili še zanimivejšo in prijetnejšo. Nadalje bomo prikazali, kako bi zastavljeni načrt udejanjili.

1.2 Hipoteze

Zastavili smo si naslednje hipoteze:

HIPOTEZA -1-:

Večina učencev OŠ Dragatuš je že prehodila Župančičevo pot.

HIPOTEZA -2-:

Župančičeva pot je označena nezanimivo – neprivlačni kažipot.

HIPOTEZA -3-:

Na Župančičevi poti je premalo košev za smeti.

HIPOTEZA -4-:

Učenci OŠ Dragatuš bodo pri pouku in krožkih naredili zanimive informativne table.

HIPOTEZA -5-:

Učenci OŠ Dragatuš so pripravljeni pomagati urediti stezo na Župančičevi poti.

HIPOTEZA -6-:

Župančičeva pot je drugod po Beli krajini dobro prepoznavna.

2. TEORETIČNI DEL

V teoretičnem delu raziskovalne naloge bomo najprej predstavili današnjo podobo Župančičeve poti, kot smo jo spoznali sami s terenskim delom. Pri tem se bomo opirali na zbrano literaturo, hkrati pa bomo navedli nekaj zgodovinskih podatkov o kulturni dediščini.

Nadalje bomo prikazali našo vizijo razvoja podobe Župančičeve poti v prihodnosti.

2.1 Podoba Župančičeve poti danes

Župančičeva pot od Dragatuša do Vinice obsega 9 krajev: Dragatuš, Pusti Gradac, Veliki Nerajec, Mala Lahinja, Belčji Vrh, Hrast pri Vinici, Perudina, Golek pri Vinici in Vinica.

2.1.1 Dragatuš

Dragatuš je strnjeno pozidana vas z 249 prebivalci, ki stoji na nizki vzpetini sredi rodovitnega Dragatuškega polja ob cesti Črnomelj – Vinica [6].

Pot smo začeli pod košato lipo na "placu", tj. glavnem dragatuškem trgu.

Na robu trga stoji cerkev sv. Janeza Krstnika (slika 1). Pozidana je bila leta 1858 po načrtu metliškega dekana V. Vovka. Med drugo svetovno vojno je bila skupaj z vasjo porušena. Po vojni je načrte za obnovitev vasi izdelal arhitekt Jože Plečnik, a niso bili nikoli uresničeni. Cerkev, dosti manjšo od prvotne, so leta 1986 sezidali ob župnišču. Od stare opreme je ohranjena le oltarna slika sv. Janeza Krstnika. Oton Župančič se cerkve spominja v »Naglem pogledu v preteklost« kot cerkve z dvema zvonikoma s klapasto streho in zvonoma, ki *pojeta, kakor da ti grozita, in klenkata, kakor da te hočeta potolažiti* [5].

Slika1: Cerkev sv. Janeza Krstnika, 2006

Iz trga smo se odpravili navzdol proti moderno urejenemu gostišču gospoda Rajka Štefaniča, imenovanem Župančičev hram. Tu je mladi Župančič storil prve korake v svet in preživel prva leta svojega življenja. V gostišču smo si ogledali spominsko sobo pesnika.

Prodajna oz. kupna pogodba iz leta 1892 nam pove, da je Franc Župančič, oče Otona, prodal hišo, št. 30, Jožetu Štefaniču [3].

Dobreč

Od Župančičevega hrama smo se po glavni cesti odpravili mimo Osnovne šole Dragatuš in po petnajstih minutah hoje prispeli do majhne dolinice z izvirov potoka Dobreča.. Tu je Župančič napisal nekatere svoje pesmi, v otroštvu pa se je tu igral skupaj s prijatelji. V spomin na pesnika je ob izviru postavljena spominska plošča.

Slika 2: Dobreč

Dobreč (slika 2), *najtišja draga sveta*, je v pesnikovem življenju pustil velik vtis, saj ga velikokrat omenja kot *pojoči glas* [5]. Potok Dobreč se že po nekaj metrih izliva v reko Lahinjo. Od Dobreča naprej smo se odpravili po ravnem, navzgor in navzdol, po stezah in kolovozih. Počasi smo opazili pravo podobo Bele krajine – steljniki, praproti, bele breze.

2.1.2 Pusti Gradac

Po petnajstih minutah hoje smo zagledali mlin in že smo bili v Pustem Gradcu.

Pusti Gradac je gručasto naselje s 36 prebivalci, ki stoji na terasah na levem bregu reke Lahinje [6].

V Pustem Gradcu sta nam najprej padla v oči stari mlin (slika 3) in žaga na vodni pogon, ki stojita na mestu nekdanjega grajskega mlina in ju poganja reka Lahinja, ki naredi okljuk mimo Klepčeve domačije – lastnikov mlina in žage venecijanke z enim listom. Mlin redno ne obratuje več, prijazni gospod Klepec pa ga še vedno rad požene za turiste. Pri njem lahko tudi kupite ajdovo in koruzno moko, najamete čoln, se dogovorite za voden ogled krajinskega parka, kupite spominke, poskusite domačo hrano in pijačo ...

Slika 3: Klepčev mlin

Pusti Gradac je pomembno arheološko najdišče. Klepčevi so nam z veseljem pokazali arheološke predmete (najstarejši segajo v čas bakrene dobe): kamnite sekire, drobna kamnita orodja, pestniki, lončene zajemalke, uteži za statve, ostanki srednjeveških pečnic in lončenih posod, nekaj posebnega pa je zlatnik Matije Korvina – kralja Matjaža.

Nekaj metrov nad mlinom stoji stara cerkev Vseh svetnikov (slika 4), ki je včasih pripadala gradu Gašperja Križnariča v 16. stoletju. Cerkev je značilni primer sakralne arhitekture v tem delu Bele krajine. Značilnost cerkve je zvonik na preslico in ornamentalna dekorativna poslikava zunanjščine in notranjščine, neorenesančni oltar iz leta 1894 in v omet vtisnjena dlan na severni zunanjščini prezbiterijskega prezbiterija. V okolici najdemo tudi znano kraško jamo Pečina in izvir Topličice, vodomec pa tudi ni nobena redkost. Ob okljuku Lahinje lahko najdemo tudi kačje pastirje in druge vodne živali [2].

Slika 4: Cerkev Vseh svetnikov

Ko stojimo v Pustem Gradcu, smo z eno nogo že v krajinskem parku Lahinja, vendar pot ne nadaljujemo po krajinskem parku, ampak se odpravimo čez Nerajske luge, tj. močvirnato območje na poti Dragatuš – Pusti Gradac – Nerajec. Po nekaj minutah hoje, najprej po cesti in nato naprej po kolovozu, smo prišli v Veliki Nerajec.

2.1.3 Veliki Nerajec

Veliki Nerajec je gručasto naselje z 81 prebivalci in leži na robu krajinskega parka. Obdajajo ga številna polja in gričevja, ob vasi pa je močvirnato območje, ki ga preplavljata reki Nerajčica in Lahinja. Temu območju domačini pravimo lugi [6].

Najprej smo prispeli do kapelice iz leta 1906 z zvonikom na preslico (slika 5). Približno v centru vasi stoji še ohranjena stara hiša, ki služi kot informativni center (slika 6). V njem lahko turisti najdejo vse potrebne informacije o Nerajcu in okolici, ob predhodni najavi pa vam lahko postrežejo z domačimi specialitetami.

Slika 5: Kapelica

Slika 6: Informativni center

Odrinili smo naprej po cesti. Malo naprej stoji hiša gospe Vere Vardjan. Tam smo si ogledali izdelke domače obrti, od raznih piščalk, obeskov, kipcev, pa vse do doma narejenega gudala, tradicionalnega belokranjskega glasbila, ki mu strokovno pravijo "lončeni bas". Lahko se tudi odločimo za vožnjo z lojtrnikom ali zapravljevčkom po krajinskem parku, pozimi pa tudi s sanmi.

V Velikem Nerajcu je bil rojen tudi znani terapevt za zdravljenje alkoholikov, ljubiteljsko tudi slikar, kipar, sicer pa tudi etik, filozof in pesnik Janez Klopučar [5].

Spustili smo se iz vasi navzdol in že smo pristali v Nerajskih lugih. V bližini izvira potok Krnica, malo naprej pa Stepanjec. Oba potoka se izlijeta v Nerajčico, ta se pa za Nerajskimi lugji izlije v reko Lahinjo. Ponovno smo vstopili v Krajinski park Lahinja.

Krajinski park Lahinja

Končno smo bili s celim telesom in srcem v krajinskem parku Lahinja (slika 7). Tu smo srečali enkratni preplet naravne in kulturne dediščine v vseh barvah in odtenkih, od izvirov, močvirij, jam, gozdov, travnikov, jas do sadovnjakov ob naseljih. Velik del krajinskega parka zavzemajo polja in Nerajski lugi. Močvirnat svet privlači mnoge živalske in rastlinske vrste, a najbolj značilen in poznan je ptič vodomec. Ob lepih dnevih ga lahko vidimo ob vodi, ko poje svojo čudovito pesem sreče in veselja. V krajinskem parku najdemo veliko kraških pojavov, najbolj

Slika 7: Krajinski park Lahinja

pa izstopata jama Djud (tudi Zjot) in vrtača Glušenka. V Krajinskem parku Lahinja so bili leta 1988 kot naravni rezervati razglašeni Nerajski in Lahinjski lugi, kot naravni spomeniki pa reka Lahinja od izvira do vasi Pusti Gradec, potok Nerajčica z izviri Okno, Stjepanec in Krnica, izvir Topličica, izvorna jama Pečina, vodna jama Djud in udorna vrtača Glušenka [1].

Naravna dediščina: <http://www2.arnes.si/~ssnmcrnom5/bela/blazh/NDedPark.html>

Kulturna dediščina: <http://www2.arnes.si/~ssnmcrnom5/bela/blazh/KDedPark.html>

2.1.4 Mala Lahinja

Mala Lahinja je malo, gručasto naselje z 22 prebivalci. Vas je nastala nad levim bregom reke Lahinje sredi krajinskega parka [6].

Obrnili smo se proti Belčjemu vrhu. Če se nam mudi, zavijemo in pustimo Malo Lahinjo za seboj, če ne, pa lahko malo pred Belčjim vrhom zavijemo levo in že smo pri izviru reke Lahinje. Ob njem se razprostirajo polja in travniki (slika 8).

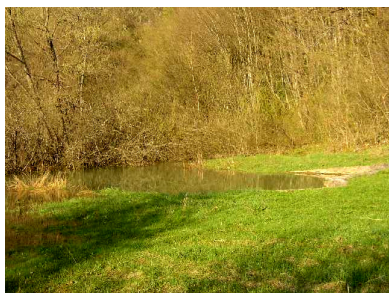
Slika 8: Polja in travniki

2.1.5 Belčji Vrh

Belčji vrh je gručasto naselje na osamljenem vrtačastem griču in ima 88 prebivalcev. Pod vasjo je studenec Zajm (slika 9), eden glavnih izvirov Lahinje [6].

Vzpeli smo se v središče vasi in zagledali majhno in skromno podeželsko cerkvico sv. Helene (slika 10), ki je prvič omenjena leta 1526.

Slika 9: Zajm

Slika 10: Cerkev sv. Helene

Če se nismo že prej spustili k izviru Lahinje, lahko to naredimo sedaj. Ko smo prišli do slikovitega izvira, smo se po krajšem počitku vrnili po isti poti nazaj proti Belčjem vrhu po dokaj utrjeni poti, že precej poraščeni s travo, ki naj bi bila, po pripovedovanju domačinov, v davni preteklosti rimska cesta, ki je vodila od Črnomlja do Vinice. Na desni strani smo videli porasli Pečni vrh, kjer je nekdaj stal manjši grad, na levi pa se razprostira kamnita in porasla Vojna reber, ki je svoje ime zagotovo dobila po kakšnem vojnem spopadu v davni preteklosti. Pri kapelici pod vasjo smo zavili desno, potem pa nas je slikovita in zaradi vzpona tudi malo utrujajoča pot po tridesetih minutah pripeljala v Hrast pri Vinici.

2.1.6 Hrast pri Vinici

Med polji, sadovnjaki in manjšimi vinogradi stoji Hrast pri Vinici, gručasto naselje na neravnem kraškem površju z 153 prebivalci [6]. V vasi smo poiskali cerkev sv. Roka (slika 11), na katero so vaščani posebej ponosni, saj je prvič omenjena že leta 1526. V zvoniku s piramidasto streho je eden najstarejših slovenskih zvonov z letnico 1371, ki tehta 40 kg [5].

Slika 11: Cerkev sv. Roka

Slika 12: Gornji kal

Na koncu vasi je večji ribnik Gornji kal (slika 12), ki je pomemben življenjski prostor številnih živali.

2.1.7 Perudina

Perudina (slika 13) je gručasto naselje z 63 prebivalci. Vas je sestavljena iz Gornjega sela na hribu in Dolnjega sela pod hribom [6]. Vaščani so se nekdanj ukvarjali z zdravilnimi zelišči, kar jim je predstavljalo pomemben vir dohodka. Mikroklima je ugodna za rast sadnega drevja in orehov. Na hribu blizu vasi stojijo vinogradi. Desno pod nami se raztezajo njive in travniki, ki jih reže cesta Črnomelj – Vinica [5].

Slika 13: Perudina

Od tu se nam je odprl pogled vse od Kolpe do Kleka, ki se dviga nad hrvaškim gričevjem. Pred nami se je že razprostiral eden od treh belokranjskih osamelcev – Žeželj, porasel z gozdom. Sem je vodila naša pot, v gozd, v hladno zavetje visokih dreves. Do vrha Žežlja nas je ločilo še 35 minut rahlega vzpona.

Žeželj

Dviga se jugovzhodno od Perudine.

Na tem hribu je božjepotna cerkev Matere božje, ki je bila zgrajena v času Valvasorja in katere baročni oltar je obogaten tudi z Langusovimi slikami [7].

Na Žežlju najdemo tudi lovski dom, od koder je čudovit pogled na dolino Kolpe, Vinico in sosednjo Hrvaško. Na vrhu ob cerkvi smo se malo spočili, si ogledamo lurško kapelico, vzdano in vkopano v reber pod cerkvijo, nato pa smo se podali navzdol po stopnicah in po poti ob kapelicah križevega pota (slika 14), ki so jih zgradili v letih 1825 do 1830 in jih temeljito obnovili v začetku našega stoletja.

Slika 14: Kapelica

Po dobrih petdesetih metrih smo že zagledali Vinico in *Kolpe srebrne široki pas* [7], polja in travnike. Ob tem pogledu je Župančič napisal verz v pesmi »Pokopališče svete Barbare«, ki se glasi: ... *teh krajev ne pozabi, kdor se svetlobe njih je nasesal* ...[5].

Ko smo prispeli do zadnje kapelice, smo bili že pri vasici Golek pri Vinici.

2.1.8 Golek pri Vinici

Tudi ta vas je gručasto naselje in šteje 58 prebivalcev. Stoji na obkolpski terasi, ob poljih in travnikih. Pod naseljem izvira potok Jez, za vasjo so vinogradi, zahodno od vasi, na vrhu Šlamin, so vidni ostanki prazgodovinskega naselja iz železne dobe – prebivalci Japodi so svoje umrle pokopavali v gomile [5].

Na koncu vasice nas je že čakal naš cilj – Župančičev rojstni kraj.

2.1.9 Vinica

Vinica je gručasto naselje z 224 prebivalci na visoki trasi nad reko Kolpo ob slovensko–hrvaški meji, ki je ime dobilo po vinu – lat. Vinitum [6].

Danes so podobe vasi obogatene z lepimi hišami in mnogimi sodobnimi gospodarskimi poslopji. Nemalo stavb starejšega datuma pa priča, da je bila tod tudi revščina in zato ni čudno, da se je v mladosti Otona Župančiča iz teh krajev izselilo veliko ljudi v Ameriko in dežele zahodne Evrope [7].

Sredi Vinice smo obiskali rojstno hišo Otona Župančiča (slika 15). V njej je od leta 1951 urejena pesnikova spominska zbirka (slika 16) – njegova dela in dokumenti iz njegovega življenja. V skromnejšem prvotnem obsegu jo je postavil prof. Alfonz Gspan, za stoletnico pesnikovega rojstva jo je razširil in obogatil dr. Joža Mahnič, likovno podobo ji je najprej dal arh. Jure Jaklič, za 120-letnico pa arh. Marjan Laboda. Prvotna hiša je sicer pogorela v velikem požaru leta 1888, pozneje pa so jo obnovili [5].

Slika 16: Spominska soba

Slika 15: Župančičeva rojstna hiša

2.2 Podoba Župančičeve poti jutri

Župančičevo pot smo prehodili v dobrih štirih urah. Videli smo veliko kulturnih in še več naravnih znamenitosti. Kljub številnim lepotam pa smo naleteli na nekaj pomanjkljivosti. V nadaljevanju jih bomo našteali in poiskali možnosti za njihovo odpravljanje. S tem bomo predstavili tudi naše ideje, ki bi izboljšale podobo Župančičeve poti in posledično morda privabile večje število pohodnikov.

2.2.1 Postavitev kažipotov

Pot je označena po vsej dolžini, vendar z majhnimi kažipotmi, ki so majhne zelene table z belo puščico, ki kaže smer poti. Le-ti nas resda spremljajo na vseh križiščih in nobeden, še tako neizkušen obiskovalec, se ne more izgubiti, a vendar bi lahko v njih vnesli malo svežine. Lahko bi naredili večje kažipote, bolj zanimivih oblik in materialov (les).

Zelo nerodno je tudi za pohodnika, ki je prvič na poti, saj v Dragatušu ni kašipota. Potrudili se bomo, da bo kašipot kmalu stal poleg table nasproti Župančičevega hrama.

2.2.2 Postavitev informativnih tabel

Kot že omenjeno, je Župančičeva pot še kar dobro označena, kar pa ne velja za informativne table. Eno najdemo na začetku poti, le-ta prikazuje samo načrt poti z imeni krajev na poti. Drugo najdemo ob vstopu v Krajinski park Lahinja, ki nam prikazuje podatke o parku. Tretja je ob izviru Lahinje, zadnja pa stoji na koncu poti v Vinici. Table se nam zdijo precej dolgočasne, saj so zelo neopazne in na prvi pogled sploh ne pritegnejo naše pozornosti.

Menimo, da tabel vsekakor ni dovolj. Predlagamo, da bi v vsakem kraju postavili tablo, ki bi prikazovala trenutni položaj na poti, povedala nekaj zanimivosti o tem kraju in katere kulturne in naravne znamenitosti se nahajajo v njem in okoli njega. Naša ideja je, da bi ob vsaki znamenitosti postavili tablo in tako bolj informirali pohodnike.

Tako bi polepšali samo podobo Župančičeve poti, pa še pohodniki bi se bolje znašli, če pri sebi ne bi imeli vodiča.

2.2.3 Župančičeve pesmi

Župančič je zapustil mnogo čudovitih pesmi, ki jih lahko najdemo v njegovih pesniških zbirkah in spominski sobi. Ker pa pohodnik pri sebi nima le-teh, bi bilo dobro, če bi jih na poti lahko spoznaval. Zato je naš namen, da bi na table in kašipote napisali njegove pesmi ali verze, v katerih je opisoval Belo krajino in življenje Belokrajincev.

2.2.4 Ureditev steze

Večji del Župančičeve poti ima lepo urejene sprehajalne steze, nekateri deli pa so nekoliko zanemarjeni. Posebej kritično je v Krajinskem parku Lahinja, kjer je pot speljana med drevesi, zato se tam poti težko posušijo po deževnem obdobju. Ker je tam včasih vozilo veliko vozov, so po stezi še vedno vidne luknje od koles, kar povzroča, da se tam ob večjem deževju nabere velika količina vode, ki izhlapi šele med zelo sušnim obdobjem. Zato bi tam nasipali pesek ali drobno kamenje, da se voda več ne bi zbirala v luknjah.

Kritično je tudi območje pred Malo Lahinjo, saj tam izvira potok, ki ob malo večjem deževju poplavi kar velik del steze in območja okoli nje. Tam bi morali povišati stezo, tako da bi uredili nasipe.

2.2.5 Postavitev klopi

Sama pot je relativno dolga in zato nekoliko naporna. Pomanjkljivost, ki smo jo opazili, je pomanjkanje kotičkov za oddih. Zato bi v vsakem kraju in pri večji znamenitosti postavili klopi in mize.

2.2.6 Postavitev košev za smeti

Mogoče na to res nismo bili pozorni, a na celotni Župančičevi poti nismo opazili niti enega koša za smeti. To lahko precej negativno vpliva na pohodnike, saj jih veliko, na žalost, rajši odvrže smeti v naravo, kot da bi jih pospravili v nahrbtnik. Potrudili se bomo, da bo v bližnji prihodnosti stal kakšen koš vsaj vsakih 500 m.

3. EKSPERIMENTALNI DEL

Za potrebe naše raziskovalne naloge smo uporabili naslednje metode:

- zbiranje gradiva po literaturi,
- terensko delo,
- anketa.

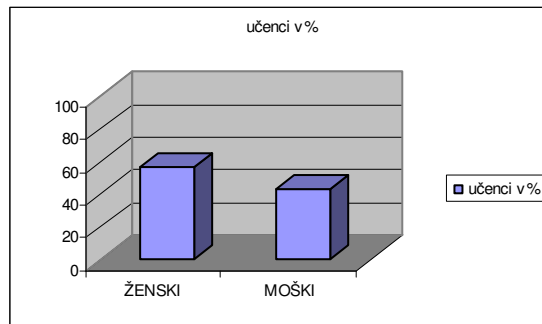
Večino literature smo našli v Pokrajinskem muzeju Metlika, o poti smo veliko izvedeli iz ustnih virov, nekaj o Župančiču in poti pa so nam povedali v Župančičevem hramu. Ko smo zbrali vso literaturo, smo se odpravili na terensko delo. Pri terenskem delu smo se odpravili po celotni Župančičevi poti. Začeli smo v Dragatušu in se ob poti ustavljali ob vseh kulturnih in naravnih znamenitostih. Ob tem so nam pomagali vaščani, ki so nam poleg glavnih stvari povedali še kakšno zanimivost ali anekdoto o kraju, prebivalcih ali znamenitostih, obenem pa so nas seznanili z mnogimi kraji v okolici, ki v literaturi niso omenjeni, vendar so vseeno zelo zanimivi za turiste in pohodnike. Pri temeljitem raziskovanju vseh kotičkov poti nam je veliko pomagala tudi literatura, predvsem zgibanke in knjižice o Župančičevi poti. Ob raziskovanju poti smo opazili kar nekaj pomanjkljivosti – pot ima premalo klopi, premalo kažipotov, nekateri deli steze so težko prehodni in nenazadnje je pot premalo prepoznavna v Sloveniji. Porodilo se nam je nekaj zanimivih idej, kako te pomanjkljivosti odpraviti: uredili bi kažipote, popravili steze, naredili klopi, postavili informativne table po Beli krajini ... Za pomoč pri delu smo si izbrali učence Osnovne šole Dragatuš. Da bi se prepričali, da so pripravljeni pomagati, smo pripravili anketo, v kateri smo jih povprašali po njihovem mnenju o Župančičevi poti, kaj si mislijo o številu klopi in kažipotov ... Zanimalo nas je tudi, ali so pripravljeni pri pouku in krožkih pomagati pri obnovi in polepšanju Župančičeve poti – večina učencev je na to vprašanje odgovorila pritrdilno.

4. REZULTATI

Z analiziranjem anketnega vprašalnika smo dobili naslednje rezultate:

Tabela 1: Spol učencev OŠ Dragatuš

	f	f %
ŽENSKI	39	57
MOŠKI	29	43

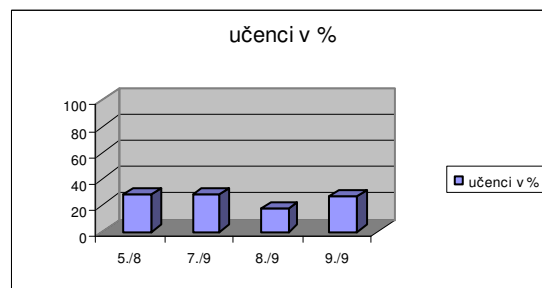

Graf 1: Spol učencev OŠ Dragatuš

Na osnovni šoli Dragatuš je 39 (57 %) učenk in 29 (43 %) učencev oddalo anketo.

Tabela 2: Razredi, ki jih obiskujejo učenci OŠ Dragatuš

	f	f %
5./8	19	28
7./9	19	28
8./9	12	17,5
9./9	18	26,5

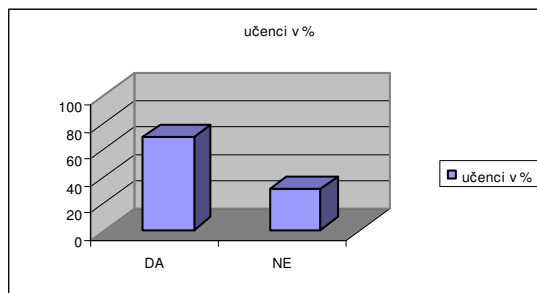

Graf 2: Razredi, ki jih obiskujejo učenci OŠ Dragatuš

Vprašalnik je oddalo 19 (28 %) učencev 5./8, 19 (28 %) učencev 7./9, 12 (17,5 %) učencev 8./9 in 18 (26,5 %) učencev 9./9.

Tabela 3: Ali si že prehodil/a Župančičevo pot?

	f	f %
DA	47	69
NE	21	31

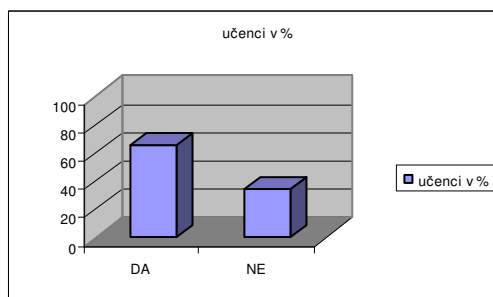

Graf 3: Ali si že prehodil/a Župančičevo pot?

Na osnovni šoli Dragatuš je 47 (69 %) učencev prehodilo Župančičevo pot, 21 (31 %) pa ni prehodilo poti.

Tabela 4: Ti je današnja podoba Župančičeve poti všeč?

	f	f %
DA	45	66
NE	23	34

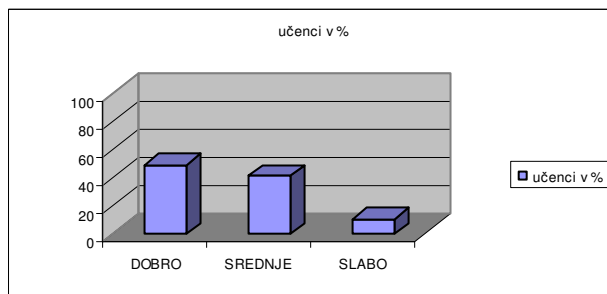

Graf 4: Ti je današnja podoba Župančičeve poti všeč?

Na osnovni šoli Dragatuš 45 (66 %) učencev meni, da jim je podoba Župančičeve poti všeč, medtem ko jih 23 (34 %) meni, da jim ni všeč.

Tabela 5: Kako dobro se ti zdi Župančičeva pot označena?

	f	f %
DOBRO	33	48,5
SREDNJE	28	41
SLABO	7	10,5

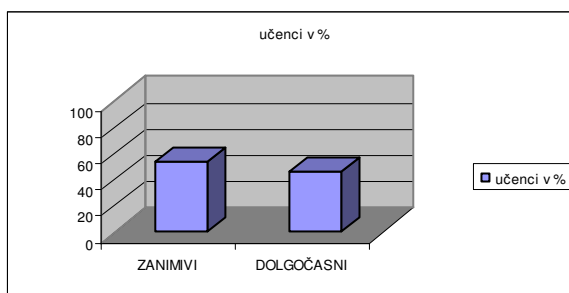

Graf 5: Kako dobro se ti zdi Župančičeva pot označena?

33 (48,5 %) učencev OŠ Dragatuš meni, da je Župančičeva pot dobro označena, 28 (41 %) jih meni, da je pot srednje dobro označena, medtem ko jih 7 (10,5 %) meni, da je pot slabo označena.

Tabela 6: Kakšni se ti zdijo kaŹipoti?

	f	f %
ZANIMIVI	37	54
DOLGOČASNI	31	46

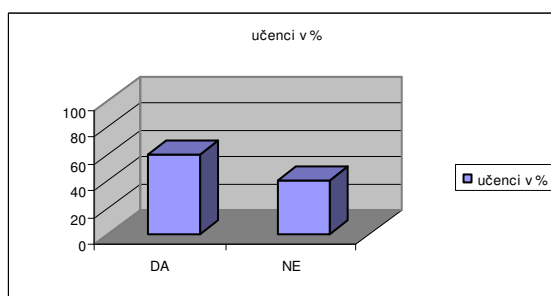

Graf 6: Kakšni se ti zdijo kaŹipoti?

Na OŠ Dragatuš 37 (54 %) misli, da so kaŹipoti zanimivi, 31 (46 %) učencem pa se kaŹipoti zdijo dolgočasni.

Tabela 7: Ali si bi Źelel/a, da bi bile na Źupančičevi poti postavljene table, na katerih bi bile napisane kitice iz Źupančičevih pesmi?

	f	f %
DA	41	60
NE	27	40

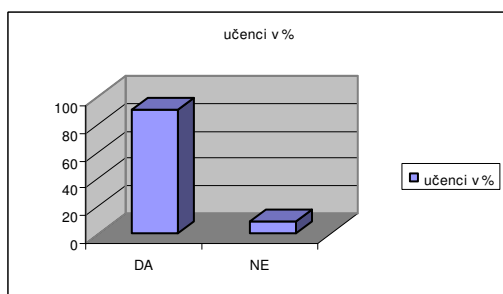

Graf 7: Ali si bi Źelel/a, da bi bile na Źupančičevi poti postavljene table, na katerih bi bile napisane kitice iz Źupančičevih pesmi?

41 (60 %) učencev bi Źelelo na poti videti table, na katerih bi bile napisane Źupančičeve pesmi, medtem ko jih 27 (40 %) tega ne Źeli.

Tabela 8: Ali si bi Źelel/a, da bi bile na Źupančičevi poti postavljene table, na katerih bi bile predstavljene kulturne in naravne znamenitosti, ki jih srečamo?

	f	f %
DA	62	91
NE	6	9

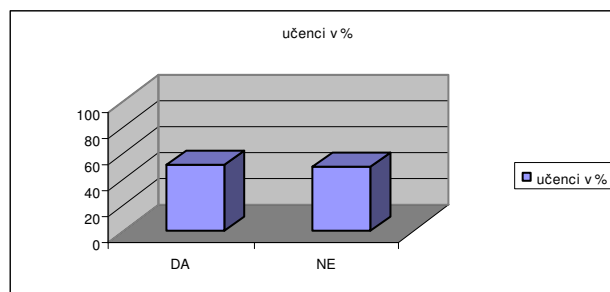

Graf 8: Ali si bi Źelel/a, da bi bile na Źupančičevi poti postavljene table, na katerih bi bile predstavljene kulturne in naravne znamenitosti, ki jih srečamo?

62 (91 %) učencev OŠ Dragatuš pravi, da bi na poti radi videli table, na katerih bi bile predstavljene kulturne in naravne znamenitosti, 6 (9 %) pa tega ne želi.

Tabela 9: Se ti zdi, da je Župančičeva pot premalo prepoznavna drugod po Beli krajini?

	f	f %
DA	35	51
NE	33	49

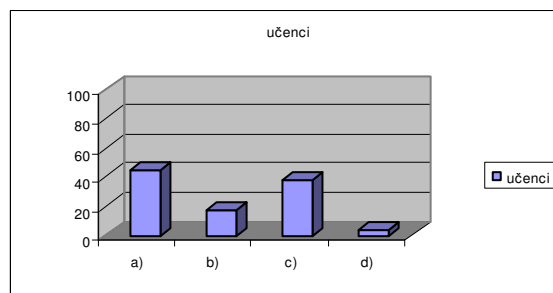

Graf 9: Se ti zdi, da je Župančičeva pot premalo prepoznavna drugod po Beli krajini?

Na OŠ Dragatuš 35 (51 %) učencev se strinja, da je Župančičeva pot premalo prepoznavna po Beli krajini. 33 (49 %) pa se s tem ne strinja.

Tabela 10: Kako bi še izboljšal/a prepoznavnost Župančičeve poti drugod po Beli krajini? (Obkrožiš lahko več odgovorov in dodaš svoje mnenje.)

	f
a)	45
b)	17
c)	38
d)	4

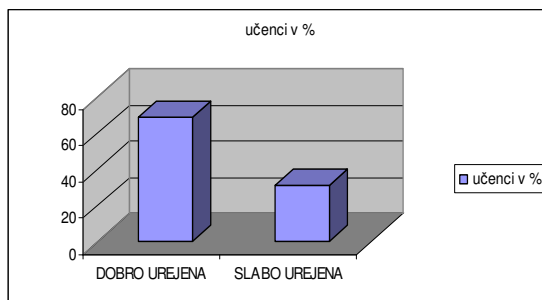

Graf 10: Kako bi še izboljšal/a prepoznavnost Župančičeve poti drugod po Beli krajini?

45 učencev OŠ Dragatuš bi prepoznavnost Župančičeve poti drugod po Beli krajini povečalo s postavitvijo več reklamnih tabel, 17 učencev bi v ta namen po drugih šolah razobesili reklamne plakate, 38 učencev pa bi naredili internetno stran. 4 učenci so podali svoje mnenje, in sicer da bi o Župančičevi poti napisali kakšno knjigo, da bi bilo več kažipotov in da bi organizirali več pohodov.

Tabela 11: Kaj meniš o sprehajalni stezi na Župančičevi poti?

	f	f %
DOBRO UREJENA	47	69
SLABO UREJENA	21	31

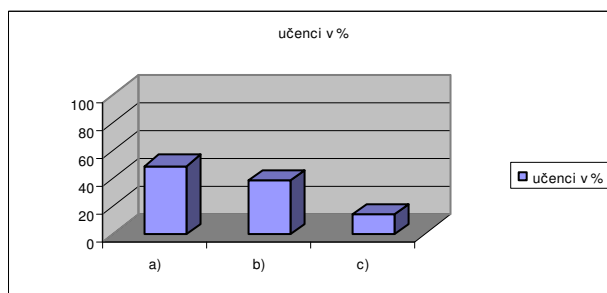

Graf 11: Kaj meniš o sprehajalni stezi na Župančičevi poti?

Na OŠ Dragatuš 47 (69 %) učencev meni, da je sprehajalna steza dobro urejena, medtem ko 21 (31 %) učencev misli, da je pot urejena slabo.

Tabela 12: Kako bi jo uredil/a?

	f	f %
a)	33	48,5
b)	26	38
c)	9	13,5

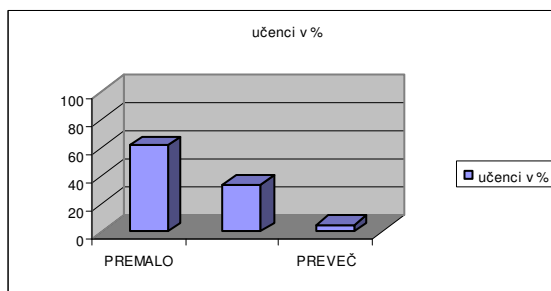

Graf 12: Kako bi jo uredil/a?

33 (48,5) učencev OŠ Dragatuš bi pot uredila tako, da bi na njo posula pesek in jo tako zravnila. 26 (38 %) učencev bi na močvirnatih, težje prehodnih območjih uredila nasipe, 9 (13,5 %) pa ima svoje predloge: uredili bi mostove in pokosili bi travo.

Tabela 13: Kaj meniš o številu klopi na Župančičevi poti?

	f	f %
PREMALO	42	61,5
ZADOVOLJIVO	23	34
PREVEČ	3	4,5

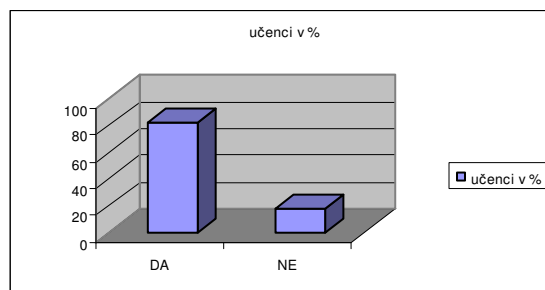

Graf 13: Kaj meniš o številu klopi na Župančičevi poti?

Na OŠ Dragatuš 42 (61,5 %) učencev meni, da je na Župančičevi poti premalo klopi. 23 (34 %) je s številom klopi zadovoljna, medtem ko 3 (4,5 %) misli, da jih je preveč.

Tabela 14: Ali meniš, da je na Župančičevi poti premalo košev za smeti?

	f	f %
DA	56	82
NE	12	18

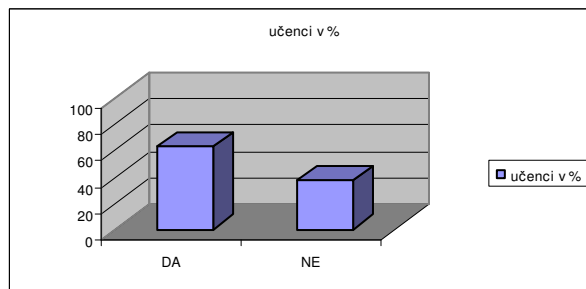

Graf 14: Ali meniš, da je na Župančičevi poti premalo košev za smeti?

56 (82 %) učencev OŠ Dragatuš meni, da je na Župančičevi poti premalo košev za smeti, medtem ko se 12 (18 %) s tem ne strinja.

Tabela 15: Bi želel/a pomagati pri izboljšanju podobe Župančičeve poti, na primer pri pouku, krožkih ... ?

	f	f %
DA	43	63
NE	25	37

Graf 15: Bi želel/a pomagati pri izboljšanju podobe Župančičeve poti, na primer pri pouku, krožkih ... ?

Na OŠ Dragatuš je 43 (63 %) učencev pripravljenih izboljšati podobo Župančičeve poti. 25 (37 %) pa tega ne želi.

5. RAZPRAVA

Današnja podoba Župančičeve poti od Dragatuša do Vinice je lepa in zanimiva, zato smo domnevali, da jo je prehodila večina učencev OŠ Dragatuš. Na podlagi analize vprašalnika smo ugotovili, da je to res. Zato potrjujemo hipotezo 1 (*Večina učencev OŠ Dragatuš je že prehodila Župančičevo pot.*).

Ko smo prehodili Župančičevo pot, smo na njej opazili nekaj pomanjkljivosti. Odločili smo se, da bomo pripravili načrt o prenovi Župančičeve poti, v katero smo zajeli postavitev lepših in zanimivejših kašipotov, informativnih tabel, postavitev košev za smeti in klopi. Iz ankete smo izvedeli, da večina učencev meni, da je Župančičeva pot dobro označena, prav tako pa se jim kašipoti zanimivi. Mi se s tem ne strinjamo, saj mislimo, da so kašipoti dolgočasni in potrebni prenove, se pa strinjamo, da je pot dobro označena. S tem hipotezo 2 (*Župančičeva pot je označena nezanimivo – neprivlačni kašipoti.*) ovržemo.

Učenci OŠ Dragatuš se strinjajo z nami, da je na Župančičevi poti premalo košev za smeti. Tako potrjujemo tudi hipotezo 3 (*Na Župančičevi poti je premalo košev za smeti.*).

Ko smo prehodili Župančičevo pot, nismo o znamenitostih izvedeli ničesar, razen kar smo prej izbrskali v literaturi. Zamislili smo si, da bi učenci pri pouku in krožkih naredili informativne table, ki bi stale pri vsaki znamenitosti in bi nam povedale bistvene podatke o le-teh ter lokacijo, na kateri se popotnik trenutno nahaja. Učenci so pripravljene pomagati pri izdelavi informativnih tabel. Zato potrjujemo hipotezo 4 (*Učenci OŠ Dragatuš bodo pri pouku in krožkih naredili zanimive informativne table.*).

Sprehajalna steza je večinoma lepo urejena, vendar pa popotnika lahko zmotijo močvirnatih deli, kolovozi, porušena drevesa in grmičevje, ki ovira pot. Tudi sami smo ob raziskovanju naleteli na podobne težave, saj nam je močvirje na dveh mestih onemogočilo nadaljevanje poti, ki smo jo nadaljevali po stranski poti. Večina učencev se strinja, da je pot potrebno urediti. Pripravljene so jo posuti s peskom in tako zravnavati kolovoze. Na močvirnatih, težje prehodnih območjih bi uredili nasipe, skrbeli za košnjo trave, pomagali bi odstraniti drevesa in grmičevja na poti. S tem potrdimo hipotezo 5 (*Učenci OŠ Dragatuš so pripravljene pomagati urediti stezo na Župančičevi poti.*).

Župančičeva pot je drugod po Beli krajini premalo prepoznavna, saj nima reklamnih tabel, prav tako pa o njej najdemo zelo malo podatkov na medmrežju. Iz analize vprašalnikov smo spoznali, da tudi večina učencev misli enako. Za večjo prepoznavnost bi postavili več reklamnih tabel po Beli krajini (v Metliki, Črnomlju ter Semiču). Učenci so tudi pripravljene narediti reklamne plakate, ki bi jih raznosili po drugih belokranjskih šolah. Prav tako pa se strinjajo, da Župančičeva pot nujno potrebuje spletno stran, ki smo jo izdelali. Vse podatke o Župančičevi poti najdete na naslovu <http://www.zupanciceva-pot.tk>. Hipotezo 6 (*Župančičeva pot je drugod po Beli krajini dobro prepoznavna.*) torej ovržemo.

6. ZAKLJUČEK

Župančičeva pot je polna čudovitih kotičkov za razmišljanje in pobeg od pravega sveta, za pisanje, lenarjenje, sprehajanje ... Vsak sanjač bo tu našel nekaj zase, saj bo v prostranih poljih in gozdovi zagotovo našel kakšen košček poti samo zase.

Cilj naše naloge je bil, da pregledamo današnjo podobo Župančičeve poti in ugotovimo, kaj bi lahko za njo storili v prihodnosti. Z delom na terenu smo ugotovili, da ima pot nekaj pomanjkljivosti, in sicer premalo število klopi, košev za smeti, neprivlačne kažipote, neurejeno sprehajalno stezo ter premalo označene znamenitosti. Prav tako smo ugotovili, da je premalo prepoznavna po Sloveniji. Učenci OŠ Dragatuš in učitelji smo se odločili, da bomo v naslednjih šolskih letih pripomogli k lepši podobi same poti in k večji prepoznavnosti drugod po Sloveniji. To bomo storili pri pouku in krožkih.

Za lepšo podobo bomo naredili lepše in zanimivejše kažipote iz naravnih materialov (les), informativne table ob vseh znamenitostih, na katerih bodo bistveni podatki o le-teh in o lokaciji, postavili bomo koše za smeti in klopi za oddih, prav tako pa bomo uredili sprehajalno stezo, tako da jo bomo očistili, posuli s peskom in zravnali.

Za večjo prepoznavnost pa smo že oblikovali spletno stran <http://www.zupanciceva-pot.tk>.

Upamo, da nam bo v prihodnjih letih to uspelo ter da se bodo pohodniki še raje sprehajali po tej poti.

7. LITERATURA

1. Dražumerič, M. in drugi 1992: Krajinski park Lahinja. Obzorja, Maribor (Kulturni in naravni spomeniki Slovenije: Zbirka vodnikov, 181).
2. Dražumerič, M. in drugi 2004: Krajinski park Lahinja. Koordinacijski odbor projekta Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine, občina Črnomelj, Črnomelj.
3. Dular, J. 1995: Prošel je pisani vuzem. Tiskarna Novo mesto, Dolenjska založba, Novo mesto (Seidlova zbirka, knj. 13). 59.
4. Flajšman, B. 1995: Sledovi časa. Bela krajina na razglednicah v letih od 1895 do 1945. (samozal.), Ljubljana.
5. Kramarič, J. 1998: Župančičeva pot od Dragatuša do Vinice. Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo, Uprava za kulturno dediščino, Ljubljana (Kulturni in naravni spomeniki Slovenije: Zbirka vodnikov, 195). 18–19, 21, 27, 32, 33, 35, 36, 40.
6. Savnik, R. (ur.) 1971: Krajevni Leksikon Slovenije. Jedro osrednje Slovenije in njen jugozahodni del. DZS, Ljubljana.
7. Škufca, J. 2002: »Teh krajev ne pozabi, kdor se svetlobe njih je nasesal«. *Dolenjski list* 13. junij 2002, številka 24. 23.

Anketni vprašalnik

Smo mladi raziskovalci in delamo raziskovalno nalogo z naslovom Podoba Župančičeve poti danes in jutri. Raziskati želimo današnjo podobo Župančičeve poti in predstaviti njeno podobo v prihodnosti. Lepo te prosimo za tvoje odgovore in mnenja. Anketa je anonimna, zato ni potrebno imeti pri odgovarjanju nobenih pomislekov, tudi če se ti bo zdelo katero vprašanje kakorkoli kočljivo.

Anketo izpolni tako, da obkrožiš črko pred odgovorom, ki se ti zdi najbolj primeren, oziroma odgovor tudi dopolni s svojim mnenjem, kjer je to zahtevano. Hvala za sodelovanje!!!

Matej Bahor, Matija Pupič, Lara Šuštar

SPOL: **Ž** **M**

RAZRED: **a) 5./8** **b) 7./9** **c) 8./9** **č) 9./9**

1. Ali si že prehodil/a Župančičevo pot?

- a) DA
- b) NE

2. Ti je današnja podoba Župančičeve poti všeč? Utemelji.

- a) DA
- b) NE

Zakaj DA? _____

Zakaj NE? _____

3. Kako dobro se ti zdi Župančičeva pot označena?

- a) DOBRO
- b) SREDNJE
- c) SLABO

4. Kakšni se ti zdijo kažipot?

- a) ZANIMIVI
- b) DOLGOČASNI

5. Napiši, kako jih bi pomagal/a izboljšati.

6. Ali si bi želel/a, da bi bile na Župančičevi poti postavljene table, na katerih bi bile napisane kitice iz Župančičevih pesmi?

- a) DA
- b) NE

7. Ali si bi želel/a, da bi bile na Župančičevi poti postavljene table, na katerih bi bile predstavljene kulturne in naravne znamenitosti, ki jih srečamo?

- a) DA
- b) NE

8. Se ti zdi, da je Župančičeva pot premalo prepoznavna drugod po Beli krajini?

- a) DA
- b) NE

9. Kako bi še izboljšal/a prepoznavnost Župančičeve poti drugod po Beli krajini?

(Obkrožiš lahko več odgovorov in dodaš svoje mnenje.)

- a) Postavili bi več reklamnih tabel po Beli krajini (v Črnomlju, Metliki ...).
 - b) Po drugih šolah bi raznosili reklamne plakate.
 - c) Naredili bi internetno stran.
 - d) drugo:
-

10. Kaj meniš o sprehajalni stezi na Župančičevi poti?

- a) DOBRO UREJENA
- b) SLABO UREJENA

11. Kako bi jo uredil/a? (Obkrožiš lahko več odgovorov in dodaš svoje mnenje.)

- a) Posul/a bi jo s peskom in jo tako zravnal/a.
 - b) Na močvirnatih, težje prehodnih območjih bi uredil/a nasipe.
 - c) drugo:
-

12. Kaj meniš o številu klopi na Župančičevi poti?

- a) PREMALO
- b) ZADOVOLJIVO
- c) PREVEČ

13. Ali meniš, da je na Župančičevi poti premalo košev za smeti?

- a) DA
- b) NE

14. Bi želel/a pomagati pri izboljšanju podobe Župančičeve poti, na primer pri pouku, krožkih ... ?

- a) DA
- b) NE

15. Napiši še kak predlog, ki bi polepšal podobo Župančičeve poti.
